

Emily Fridlund

Een geschiedenis van wolven

Uit het Engels vertaald door Erik de Vries

SIGNATUUR

2017

1

Niet dat ik nooit aan Paul denk. Af en toe, als ik nog niet helemaal wakker ben, doemt hij voor mijn geestesoog op, hoewel ik me vrijwel nooit kan herinneren wat hij heeft gezegd, of wat ik al dan niet tegen hem heb gezegd. In mijn gedachten klimt het kind gewoon op mijn schoot. Hoppa. Daardoor weet ik dat hij het is: er is geen sprake van enige interesse in mij, geen aarzelings. Als we aan het einde van een doodnormale middag in het bezoekerscentrum zitten, buigt zijn lichaam als vanzelf naar me toe – niet uit liefde of genegenheid, maar gewoon omdat hij de code die voorschrijft waar jouw lichaam ophoudt en dat van een ander begint, nog niet snapt. Hij is vier, moet een puzzel van een uil afmaken, beter om niet met hem te praten. Ik zwijg. Buiten dwarrelt een lawine van populierenbloesem langs het raam, geluid- en gewichtloos als lucht. Het zonlicht verschuift, de puzzel krijgt langzaam de vorm van een uil voordat hij weer uit elkaar valt, ik geef Paul een por om hem tot opstaan te bewegen. Tijd om te gaan. Hoogste tijd. Maar in de seconde voordat we gaan staan, voordat hij jammerend begint te protesteren en zal vragen of we ietsje langer mogen blijven, leunt hij gapend achterover tegen mijn borst. En mijn keel knijpt samen. Het is toch vreemd, niet dan? De vreugde die je voelt wanneer iemand je lichaam als vanzelfsprekend beschouwt, is zowel fantastisch als droevig.

Voor Paul kende ik maar één persoon die het leven had verruild voor de dood. Dat was meneer Adler, mijn geschiedenisleraar

in groep acht. Hij droeg bruine corduroy pakken en witte gym-schoenen, en hoewel hij geacht werd les te geven over Amerika, had hij een bijzondere voorkeur voor tsaren. Hij heeft ons eens een foto laten zien van de laatste Russische vorst – zwarte baard, tressen op de schouders – en hoewel meneer Adler altijd netjes geschoren was en moeizaam sjokte, valt mijn herinnering aan hem met dat plaatje samen. Ik had Engels op het moment dat de leerlingen die hij het vierde uur les gaf, begonnen te roepen dat meneer Adler gevallen was. We haastten ons de gang op en zagen hem daar liggen, met zijn gezicht naar de grond gekeerd, de ogen gesloten, blauwe lippen die contact maakten met het tapijt. ‘Heeft hij een epilepsieaanval?’ vroeg iemand. ‘Slikt hij medicijnen?’ We waren allemaal geschrokken. De padvinders bekechttten over de juiste reanimatietechnieken, terwijl de begaafde en getalenteerde leerlingen hysterisch fluisterend zijn symptomen bespraken. Ik moest mezelf dwingen naar hem toe te lopen. Ik hurkte naast meneer Adler neer en pakte zijn droge, vlezige hand. Het was begin november. Zijn kwijl liet een donkere vlek op het tapijt achter, hij hapte met steeds grotere tussenpozen naar adem, en ik herinner me een vage brandlucht. Iemand was bezig vuilniszakken met afval te verbranden, een of andere conciërge die zijn bladeren en pompoenschillen wilde hebben opgeruimd voordat de eerste grote sneeuwbuien zouden vallen.

Toen de ambulancebroeders het lichaam van meneer Adler eindelijk op een brancard hadden gelegd, tippelden de padvinders er als puppy’s achteraan, in de hoop een handje te mogen toesteken. Ze wilden een deur openhouden, iets zwaars tillen. Op de gang stonden groepjes snotterende meisjes. Een aantal docenten stond met de handen op de borst, niet wetend wat op dit moment te doen of zeggen.

‘Is dat van The Doors?’ vroeg een van de broeders. Hij was achtergebleven om crackers uit te delen aan onwel geworden leerlingen. Ik haalde mijn schouders op. Ik moet het onbewust hardop geneuried hebben. Hij gaf me een piepschuimen bekertje gevuld met feloranje Gatorade, en zei, alsof ik het slachtoffer was dat hij te hulp was geschoten, alsof het zijn plicht was ieder levend we-

zen dat zijn pad kruiste te genezen: ‘Langzaam opdrinken. Met kleine slokjes.’

We stonden destijds bekend als de mondiale hoofdstad van de Amerikaanse snoekbaars, wat de buitenwereld kon zien aan een billboard langs Route 10 en een schildering van drie baarzen op de zijmuur van ons eetcafé. Die gasten zeiden je altijd vinnig gedag – een en al grijns en wenkbrauwen, tanden en tandvlees – maar zodra de grote meren in november begonnen dicht te vriezen, kwamen er geen dagjesmensen van buiten meer om te vissen, of om überhaupt iets te doen. Het resort was er destijds nog niet, we hadden slechts een sjofel hotel. Het centrum: eetcafé, ijzerwinkel, aas en hengels, bank. De meest indrukwekkende plek in Loose River was in die tijd de oude houtzaagmolen, denk ik, en alleen maar omdat die door brand half in de as was gelegd en de zwartgeblakerde muren boven de rivieroever uittorenden. Voor vrijwel alle officiële instanties, ziekenhuis, gemeenteloket, Burger King en politiebureau, moest je naar Whitewood, ruim dertig kilometer verderop.

De dag dat de ambulancebroeders meneer Adler meenamen, toeterden ze bij het verlaten van het parkeerterrein van de school. We stonden allemaal aan de ramen gekluisterd, zelfs de ijshockeyers met hun vergeelde petten, zelfs de cheerleaders met hun statisch geladen opwinding. Het was inmiddels gaan sneeuwen, en hard ook. Toen de ambulance de hoek omsloeg, priemden de koplampen door de wild over de weg schietende sneeuwvlokken. Toen iemand opmerkte ‘Moet hij z’n sirene niet aan?’, dacht ik, terwijl ik het laatste slokje Gatorade in mijn kleine, met was beklede bekertje monsterde: hoe dom kun je zijn?

De vervanger van meneer Adler was meneer Grierson, die buitensporig diepgebruind een maand voor kerst op school kwam. Hij droeg een ronde gouden ooring en een smetteloos wit overhemd met parelmoerachtige knopen. We hoorden later dat hij was overgekomen uit Californië, waar hij had lesgegeven aan een privéschool voor meisjes aan de kust. Niemand wist wat hem

hartje winter naar het noorden van Minnesota had gedreven, maar na de eerste lesweek haalde hij meneer Adlers kaart van het Russische Rijk van de muur en verving hem door uitvergrotingen van de Amerikaanse grondwet. Hij beweerde twee universitaire toneelopleidingen te hebben afgerond, wat een verklaring kon zijn voor het feit dat hij op een dag ten overstaan van de voltallige klas met geheven armen de gehele Onafhankelijkheidsverklaring uit het hoofd opdreunde. Niet alleen de ronkende passages over leven, vrijheid en het recht op geluk, maar ook de nare, beklagenswaardige lijst van misdaden jegens de koloniën. Ik zag hoe graag hij in de smaak wilde vallen. ‘Wat betekent dat eigenlijk?’ vroeg meneer Grierson toen hij was aanbeland bij het stuk over gezamenlijk trouw zweren aan onze heilige eer.

De ijshockeyers lagen in alle onschuld op hun gevouwen handen te dommelen. Zelfs de begaafde en getalenteerde kinderen verroerden geen vin, ze klikten net zo lang met het knopje van hun vulpotlood tot het grafietstaafje er obsceen uit stak, als een injectienaald in het ziekenhuis. Ze daagden elkaar er over het gangpad mee uit. ‘*En garde!*’ sisten ze dan neerbuigend.

Meneer Grierson ging op meneer Adlers bureau zitten. Hij was na zijn voordracht buiten adem, en plots drong het tot me door – in een merkwaardige ingeving, alsof hij even werd beschenen door een te felle lamp – dat hij van middelbare leeftijd was. Ik zag het zweet op zijn gezicht, zijn kloppende ader onder zijn grijze nekstoppels. ‘Mensen. Jongens. Wat wil het zeggen dat de rechten van de mens vanzelfsprekend zijn? Kom op. Jullie weten het wel.’

Ik zag dat hij zijn blik liet rusten op Lily Holburn, die sluik zwart haar had en ondanks de kou een dunne rode trui droeg. Hij leek te denken dat haar schoonheid hem zou redden, dat ze, omdat ze mooier was dan de anderen, aardig zou zijn. Lily had grote bruine ogen, dyslexie, geen vulpotlood, een vriendje. Ze kleurde onder de blik van meneer Grierson steeds roder.

Ze knipperde. Hij knikte haar toe, als een impliciete belofte dat hij zou instemmen met elk antwoord dat ze zou geven. Ze haalde als een hert haar tong langs haar lippen.

Ik weet niet waarom ik mijn hand opstak. Het was niet bepaald

uit medelijden met haar. Of met hem. Het kwam gewoon omdat de spanning, die gezien de situatie disproportioneel was, tijdelijk ondraaglijk was geworden. ‘Het betekent dat bepaalde dingen niet meer bewezen hoeven te worden,’ begon ik. ‘Sommige dingen zijn gewoon zo. Die kun je niet veranderen.’

‘Dat klopt!’ zei hij, dankbaar, al gold die dankbaarheid – dat wist ik – niet zozeer mij, maar diende die eerder geïnterpreteerd te worden als had hij volkomen onverwacht een toevalstreffer gescoord. Daar was ik goed in. Mensen geven wat ze willen, zonder hun te laten weten dat het van mij kwam. Lily kon zonder iets te zeggen iemand een opbeurend, gezegend gevoel geven. Ze had kuiltjes in haar wangen, tepels die als tekenen Gods onder haar truitje vooruitstaken. Ik had daar niets, ik was zo plat als een plank. Ik gaf mensen het gevoel dat ik ze veroordeelde.

De winter overviel ons dat jaar. Hij knielde uitgeput neer en kwam niet meer overeind. Halverwege december was er zoveel sneeuw gevallen dat het dak van de gymzaal eronder was bezweken en we een week niet naar school konden. De ijshockeyers benutten hun extra vrije tijd met ijsvissen. De padvinders ijshockeyden op de vijvers. Toen brak de kerstperiode aan, met zijn strengen gekleurde lampjes boven de hoofdstraat, en de elkaar beconcurrerende levende kerststallen van de lutherse en katholieke gemeenschappen – de ene met een schaap van beschilderde zandzakken, de andere met een uit ijs gekerfd kindeke Jezus. Op nieuwjaarsdag stak er opnieuw een zware storm op. Toen in januari de school weer begon, had meneer Grierson zijn smetteloze overhemden verruild voor onopvallende truien, en zijn oorring voor een knopje. Iemand had hem kennelijk uitgelegd hoe een Scantron-machine werkte, want na een week lang lessen over Lewis en Clark volgde zijn eerste proefwerk. Terwijl wij over ons papier gebogen zaten om minuscule rondjes in te vullen, ijsbeerde hij door de gangpaden, daarbij onophoudelijk met zijn ballpoint klikkend.

De dag daarop vroeg meneer Grierson me na de les even te blijven zitten. Hij zat achter zijn bureau en betastte zijn lippen,

die gekloofd waren en waarvan onder de druk van zijn vingers schilfers af sprongen. ‘Je hebt je proefwerk niet goed gemaakt,’ vertelde hij me.

Terwijl hij wachtte op een verklaring trok ik ter verdediging mijn schouders op. Maar voordat ik iets kon antwoorden, zei hij: ‘Luister, het spijt me.’ Hij bevoelde het knopje – delicaat, ingewikkelde sluiting – in zijn oor. ‘Ik ben nog bezig de plooiën in mijn lessen glad te strijken. Met welk onderwerp waren jullie voor mijn komst bezig?’

‘Rusland.’

‘Aha.’ Er verscheen een minachtende trek op zijn gelaat, direct gevolgd door een vrolijke blik. ‘De Koude Oorlog sluimert nog in het achterland.’

Ik nam het voor meneer Adler op. ‘We behandelden niet de Sovjet-Unie, maar de tsaren.’

‘Och, Mattie.’ Niemand noemde me ooit zo. Het was alsof ik van achteren op mijn schouder getikt werd. Ik heette Madeline, maar op school werd ik Linda genoemd, of ‘commie’ of ‘freak’. Ik balde mijn handen in mijn zakken tot vuisten. Meneer Grierson ging verder. ‘Vóór Stalin en de bom was niemand in de tsaren geïnteresseerd. Het waren volstrekt onbeduidende marionetten op een verafgelegen wereldtoneel. Toen kwam 1961, het moment dat al die types als meneer Adler naar de universiteit gingen, waar de ouderwetse Russische speeltjes, de importprinsessen uit een vervlogen eeuw de nostalgie aanwakkerden. Door hun overbodigheid werden ze weer interessant. Begrijp je?’ Hierna glimlachte hij, waarbij hij zijn oogleden iets samenkneep. Zijn voortanden waren wit, die op de hoeken geel. ‘Maar goed, je bent nog maar dertien.’

‘Veertien.’

‘Ik wil alleen maar even zeggen dat ik spijt heb van deze valse start. Het zal vast gauw beter gaan.’

De week daarop vroeg hij me na schooltijd even bij hem in zijn lokaal langs te komen. Dit keer had hij het knopje uit zijn oor gehaald en het voor zich op zijn bureau gelegd. Met zijn wijsvinger

en duim masseerde hij heel behoedzaam zijn oorlel.

‘Mattie,’ zei hij, rechtop verend.

Hij liet me naast zijn bureau plaatsnemen in een blauwe plastic stoel. Hij laadde een stapel glanzende brochures op mijn schoot, vouwde zijn handen in een punt. ‘Wil je me een plezier doen? Als je het me maar niet kwalijk neemt dat ik het vraag. Dat is mijn werk.’ Hij voelde zich ongemakkelijk.

Dat was het moment dat hij vroeg of ik namens de school mee wilde doen aan de geschiedeniscompetitie.

‘Het zal geweldig worden,’ zei hij niet al te geestdriftig. ‘Je maakt eerst een poster. Dan hou je een spreekbeurt over registers van de Vietnamoorlog, grensovergangen naar Canada, et cetera. Of misschien kun je de ontheiliging van het Ojibwa-volk behandelen? Of die terug-naar-de-natuurtypes die hier zijn neergestreken. Iets kleinschaligs, iets wat ethisch discutabel is. Iets met grondwettelijke implicaties.’

‘Dan wil ik het over wolven hebben,’ zei ik hem.

‘Wat, een geschiedenis van wolven?’ Hij was verbaasd. Toen schudde hij grijnzend zijn hoofd. ‘Natuurlijk. Je bent een meisje van veertien.’ De huid rond zijn ogen hoopte zich op. ‘Jullie hebben allemaal iets met paarden en wolven. Ik vind dat schitterend. Echt schitterend. Het is zo bizar. Waar gaat dat over?’

Omdat mijn ouders geen auto hadden, moest ik, als ik de bus had gemist, als volgt naar huis. Ik liep vijf kilometer door de schoongeveegde berm langs Route 10 en sloeg daarna rechts af, Still Lake Road in. Na anderhalve kilometer splitste de weg zich. De linkeweg liep noordwaarts langs het meer, de rechter boog af naar een ongerepte heuvel. Dat was de plek waar ik stopte, mijn spijkerbroek in mijn sokken propte en de riempjes aan mijn wollen wanten nog eens aantrok. In de winter leken de bomen wel dooraderd tegen de oranje lucht op de achtergrond. De lucht tussen de takken had de kleur van verbrande huid. Het was twintig minuten banjeren door sneeuw en sumakstruiken voordat de honden me hoorden en aan hun kettingen begonnen te rukken.

Tegen de tijd dat ik thuiskwam, was het donker. Toen ik de deur opendeed, zag ik mijn moeder voorovergebogen over de gootsteen staan, haar armen tot aan haar ellebogen in inktachtig water gestoken. Lange, rechte haarstrengen vielen voor haar gezicht en in haar nek, waardoor het leek alsof ze achter tralies zat. Maar haar stem was een en al klinkers uit het Midwesten, op-en-top Kansas. ‘Bestaat er een gebed tegen verstopte gootstenen?’ vroeg ze zonder zich om te draaien.

Ik legde mijn wanten op de houtkachel, waardoor ze hard zouden worden en de volgende ochtend niet meer goed om mijn handen zouden passen. Maar mijn jas hield ik aan. Het was koud binnen.

Mijn moeder, met een van het gootsteenwater natte jas, ging als een zoutzak aan tafel zitten. Maar ze hield haar vette handen omhoog als kostbare schatten – bewegende, levende dingen – die ze uit een meer had opgediept. Iets waar ze ons mee kon voeden, een paar mooie, kleine baarsjes. ‘We hebben Drano nodig. Kut.’ Ze sloeg haar ogen ten hemel, veegde toen heel langzaam haar handen aan haar zakken af. ‘Help toch alsjeblieft. God van het oneindig mededogen met de pathetische farce die het menselijk bestaan wordt genoemd.’

Ze schertste maar half. Dat wist ik. Ik kende de verhalen over mijn ouders, die aan het begin van de jaren tachtig in een gestolen bestelbus naar Loose River waren gereden; over mijn vader die geweren en wiet hamsterde, over mijn moeder die na het uit-eenvallen van de commune het laatste restje hippiefanatisme dat ze nog overhad, voor het christendom had verruild. Al zolang ik het me kon herinneren, ging ze drie keer per week naar de kerk – op woensdag, zaterdag en zondag – omdat ze bleef hopen op de heilzame werking van boetedoening; bleef hopen dat een deel van het verleden langzaam en geleidelijk kon worden teruggedraaid.

Mijn moeder geloofde in God, zij het met tegenzin, als een dochter met huisarrest.

‘Zou je met een van de honden terug willen lopen?’

‘Terug naar het dorp?’ Ik stond nog steeds te rillen. De gedach-

te deed mijn woede even opflakkeren, die alles schoonveegde. Ik had geen gevoel meer in mijn vingers.

‘Of niet.’ Ze zwaaide haar lange haar naar achteren en streek met haar pols langs naar neus. ‘Nee, maar niet. Volgens mij is het onder nul buiten. Sorry. Ik ga even een andere emmer halen.’ Ze maakte echter geen aanstalten in beweging te komen. Ze wachtte ergens op. ‘Het spijt me dat ik het gevraagd heb. Je hoeft toch niet boos te worden omdat ik je iets gevraagd heb.’ Ze vouwde haar vettige handen ineen. ‘Sorry, sorry, sorry.’

Bij elke ‘sorry’ sprong haar stem een halve octaaf omhoog.

Ik wachtte een tel met antwoorden. ‘Het is al goed,’ zei ik.

Dit is wat me opviel aan meneer Grierson. De manier waarop hij naast Lily’s bureau hurkte. Ik hoorde hem ‘Je doet het prima’ zeggen en zag hem zijn hand heel zacht, als een presse-papier, op haar ruggengraat vlijen. Zag hoe hij zijn vingers ophief om haar een bemoedigend klopje te geven. Ik zag zijn angst en nieuwsgierigheid voor de Karens, de cheerleaders, die soms hun wollen beenwarmers uitdeden waardoor hun bleke winterhuid zichtbaar werd, wit en bedekt met kippenvel. De beenwarmers veroorzaakten uitslag, waaraan ze tot bloedens krabden zodat ze de krassen met proppen wc-papier moesten betten. Het ontging me niet dat hij zich bij elke vraag steevast richtte tot een van hen – de Karens dan wel Lily Holburn – wat gepaard ging met de uitroep ‘Iemand? Iemand thuis?’ Dat hij vervolgens deed alsof zijn hand een telefoon was, en met lage stem bromde: ‘Hallo, spreek ik met de Holburns? Is Lily thuis?’ Een blozende Lily verborg haar gesloten, in een glimlach getrokken mond achter de boord van haar mouw.

Toen ik meneer Grierson na school tegenkwam, schudde hij zijn hoofd. ‘Dat met die telefoon was nogal stom, of niet?’ Hij schaamde zich. Hij wilde zeker weten dat alles op rolletjes liep, dat hij een goede docent was. Hij wilde dat al zijn kleine foutjes hem vergeven zouden worden en hij leek te denken – omdat ik mijn armen over elkaar hield en zijn proefwerken slecht maakte – dat mijn middelmatigheid doelbewust was, tegen hem

persoonlijk gericht was. ‘Hier,’ zei hij schaapectig, terwijl hij een rank blauw blikje over zijn bureau naar me toe schoof. Ik nam een paar slokjes van zijn energiedrankje, dat zo zoet en cafeïne-rijk was dat ik er vrijwel direct hartkloppingen van kreeg. Na nog een paar teugen zat ik te stuiten in mijn stoel. Ik moest op mijn tanden bijten om niet te gaan zwatelen.

‘Liet meneer Adler weleens films zien?’ wilde hij weten.

Ik weet niet precies waarom ik zijn spelletje meespeelde. Ik weet niet waarom ik hem stroop om de mond smeerde. ‘U laat veel vaker films zien dan hij,’ zei ik.

Hij glimlachte tevreden. ‘En hoe gaat het met het geschiedenisproject?’

Daar gaf ik geen antwoord op. In plaats daarvan nam ik, hoewel daartoe niet aangespoord, nog een slok van zijn energiedrank. Ik wilde dat hij wist dat ik zag hoe hij naar Lily Holburn keek, dat ik die blik beter begreep dan zij, dat ik, hoewel ik hem totaal niet mocht – hoewel ik zijn telefoongrap griezelig en zijn oorknopje sneu vond – hem begreep. Maar het blikje was leeg. Ik moest mijn lippen tegen het metaal drukken en doen alsof ik dronk. Buiten werd de sneeuwacht afgelakt door ijzel, waardoor de wereld hard leek als steen. Over een uur, hooguit, zou het donker zijn. De honden zouden aan de uiteindes van hun kettingen heen en weer lopen, wachtend. Meneer Grierson trok zijn jas aan. ‘Zullen we dan maar?’ Nooit – niet één keer – vroeg hij hoe ik thuiskwam.

Meneer Grierson behandelde de geschiedeniscompetitie alsof we beiden wel wisten dat het corvee betrof. Stiekem wilde ik winnen. Ik was vastbesloten een wolf te zien. Ik trok er ’s nachts op uit in mijn sneeuwlaarzen, met een bivakmuts op en mijn vaders jas aan, waar zijn geur – tabak en schimmel en bittere koffie – overdadig uit opsteeg. Het was alsof ik zijn lichaam droeg terwijl hij sliep, alsof ik recht had op zijn aanwezigheid, zwijgzaamheid en lichaam. Ik ging in de buurt van het verst gelegen vissershuis op een oude ijsemmer zitten en nipte gekookt water uit een thermosfles. Maar wolven lieten zich hier zo laat in de winter zel-

den zien – het enige wat ik in het vizier kreeg waren de van de kraaien wemelende houtblokken in de verte. Ik moest uiteindelijk genoeg nemen met een dood exemplaar. Op zaterdag toog ik op sneeuwschoenen naar het bezoekerscentrum, waar ik naar de opgezette teef in de hal keek, met haar glazen ogen en koraalkleurige nagels, haar zwarte, ingevallen wangen naar achteren in een grijns getrokken. Peg, de preparateur, trok een pruillip toen ze zag dat ik de staart van de wolf wilde aanraken. ‘Uh-uh,’ waarschuwde ze. Ze gaf me snoepberen en gaf me les in het opzetten van dieren, leerde me oogleden van klei te maken en spieren van polyurethaanschuim. ‘Strijk de huid, strijk de huid,’ had ze me altijd op het hart gedrukt.

Op de ochtend van de geschiedeniscompetitie zaagde ik een tak van de oude den achter ons huis. Naalden dwarrelden *wiek-wiek* als kleine propellers naar beneden. Ik nam na school de bus met het casino in Whitewood als eindbestemming, liep met mijn poster en tak langs de oudjes van het bejaardentehuis, die me verbaasd aankeken maar verder geen commentaar leverden. In het auditorium van de middelbare school in Whitewood hing ik de tak aan de lessenaar om de juiste sfeer te creëren. Ik zette een bandje op dat onophoudelijk het geluid van wolvengehuil liet horen. Hoewel mijn mond droog was toen ik aan mijn spreekbeurt begon, had ik mijn aantekeningen niet nodig en ook wiegde ik niet nerveus heen en weer zoals de jongen die voor me was geweest. Ik bleef geconcentreerd, rustig. Ik wees naar diagrammen van pups in diverse stadia van onderdanigheid, en ik citeerde de volgende passage uit een boek: ‘Maar de term “alfa” – in zwang als beschrijving voor dieren in gevangenschap – blijft misleidend. Het is mogelijk dat een alfadier die rol slechts kortstondig en om specifieke redenen vervult.’ Die woorden gaven me altijd het gevoel iets kouds en zoets te drinken, iets wat ik niet mocht. Ik dacht aan de zwarte teef in het bezoekerscentrum, gefixeerd in haar vriendelijke hondenpose, waarbij ik dat stuk van mijn spreekbeurt keer op keer herhaalde, maar dan langzamer, als was het een grondwetswijziging.

Toen ik klaar was, stak een van de juryleden zijn potlood de

lucht in. ‘Het spijt me dat ik even moet ingrijpen. Er is iets wat je nog niet erg duidelijk hebt uitgelegd. Wat hebben wolven te maken met de geschiedenis van de mens?’

Pas toen ontwaarde ik meneer Grierson bij de deur. Met zijn jas over zijn armen geslagen wekte hij de indruk net te zijn binnengelopen, en ik zag hoe hij oogcontact zocht met het jurylid en zijn schouders ophaalde. Het was slechts een minieme schouderbeweging, alsof hij wilde zeggen: Wat moet je ook met kinderen? Wat verwacht je van die tienermeiden? Ik ademde diep in en keek hen beiden aan. ‘Wolven hebben in feite helemaal niets met mensen te maken. Als het even kan, blijven ze zo ver mogelijk uit hun buurt.’

Ze beloonden me met de originaliteitsprijs, een boeket anjers, groen gemaakt ter ere van Saint Patrick’s Day. Na afloop wilde meneer Grierson weten of we de tak en de poster met de auto terug naar school moesten brengen. Terneergeslagen schudde ik mijn hoofd. De winnaar, een zevendeklasser in een broekpak, werd gefotografeerd met haar waterverfschilderij van de zinkende ss Edmund Fitzgerald. Ik knoopte mijn jas dicht en liep achter meneer Grierson aan, die de doorbuigende tak via een zijuitgang naar buiten sleepte. Hij tilde de tak op en gooide hem op een berg korrelige sneeuw. ‘Het lijkt wel “Kerst met Charlie Brown”,’ zei hij lachend. ‘Ik wil er engelenhaar aan hangen. Dat is leuk.’

Hij boog voorover om de naalden van zijn bovenbenen te kloppen, en impulsief stak ik een hand uit en begon – *swoesj, swoesj* – zijn dij af te veggen. Hij deed een stap terug, schudde even aan zijn broek en lachte ongemakkelijk. Mannen kunnen zo lompe zijn als het op seks aankomt. Dat ontdekte ik later. Maar op dat moment voelde mijn daad allesbehalve seksueel beladen. Laat ik daar duidelijk over zijn. Het voelde alsof ik voor hem zorgde. Alsof ik een hond naar me toe lokte, die eerst zijn nekharen overeind had gezet maar ze toch liet zakken zodat ik er weer een huisdier bij had.

Ik bevochtigde hertachtig en net als Lily Holburn de onschuld zelve mijn lippen. ‘Zou u me naar huis willen brengen, meneer Grierson?’

Voordat we vertrokken, ging meneer Grierson terug naar binnen om een papieren zakdoekje te nat te maken dat hij om de stelen van de anjers wikkelde. Daarna legde hij het boeket voorzichtig in mijn armen, als ware het een kwetsbaar kind. Tijdens de veertig kilometer lange autorit van Whitewood naar het huis van mijn ouders, zagen we hoe de storm monsterlijke ijskorsten van de boomtakken blies – dat hoorde er dus ook bij, het gevoel dat tijdens een catastrofe de tijd vertraagt. Meneer Griersons verwarming werkte niet al te best, en met de vieze boord van mijn mouw veegde ik de voorruit schoon.

‘Moeten we hierin?’ vroeg hij, Still Lake Road af rijdend. Met zijn hoektanden trok hij kleine huidschilfertjes van zijn lip. Zelfs in de vrijwel volmaakte duisternis kon ik een kloof in zijn lip zien, rood maar niet bloedend. Dat stemde me merkwaardig genoeg tevreden. Het voelde als iets wat ik hem hoogstpersoonlijk had bezorgd – door mijn wolvenspreekbeurt, mijn dennennaalden.

De sneeuw op de afslag naar mijn ouders was zoals gewoonlijk niet geruimd. Toen Meneer Grierson bij het kruispunt stopte, leunden we beiden voorover en keken door de voorruit tegen de steile, donkere heuvel aan. Toen ik hem een korte blik toewierp en zag dat zijn brede, zachte hals als een bloot buikje naar me lonkte, strekte ik me uit en drukte er een kus op. Snel, snel.

‘Hiernaartoe dan maar?’ zei hij, terwijl hij de rits van zijn jas sloot en zijn nek weer in zijn kraag begroef. Boven op de heuvel stond het verlichte hutje van mijn ouders, en ik wist dat het zijn aandacht moest hebben getrokken, aangezien het huis het eerste was wat je zag. ‘Ehm, dat was vroeger toch een cultplek? Ik heb daar vreemde verhalen over gehoord. Zijn dat je burens?’

Hij praatte enkel uit beleefdheid, natuurlijk – ik hield mijn anjers nog altijd stevig vast. Ik voelde mezelf openbreken, ontbranden. ‘Ze zijn nogal op zichzelf.’

‘O ja?’ Hij was er met zijn gedachten niet bij.

Natte sneeuw kletste tegen de voorruit, die ik vanwege alle condens echter niet kon zien.

‘Laten we je maar snel naar huis brengen,’ zei hij, terwijl hij schakelde en aan het stuur draaide, waarbij ik aanvoelde dat hij

er genoeg van had voor mij verantwoordelijk te zijn.

‘Ik kan vanaf hier wel lopen,’ zei ik hem.

Ik dacht dat meneer Grierson me misschien wel achterna zou komen als ik het portier maar hard genoeg dichtsloeg. Dat soort dingen doe je als je veertien bent. Ik dacht dat als ik van de weg af de sneeuw in zou rennen, hij me misschien wel zou volgen – om zijn schuldgevoel te sussen, zeker te weten dat ik heelhuids thuis zou komen, zijn bekrijte geschiedenis handen onder mijn jas te stoppen, wat dan ook. In plaats van de heuvel te beklimmen, begon ik in de richting van het meer te lopen. Ik stapte in de prikkelende sneeuw het ijs op, maar toen ik me omdraaide, zag ik aan de koplampen van zijn auto dat hij tussen de bomen een behoedzame U-bocht maakte en omkeerde.

Het Grierson-schandaal brak de daaropvolgende herfst los, toen de school alweer een paar maanden bezig was. Ik had een bijbaantje in het plaatselijke eetcafé, en ving zodoende een keer een roddel op toen ik iemand koffie bijschonk. Hij was op zijn vorige school beschuldigd van pedofilie en zedendelicten, en was op onze school op staande voet ontslagen – er was in een voormalig appartement van hem in Californië een partij vieze plaatjes aangetroffen. Die dag trok ik van mijn fooi mijn eerste eigen pakje sigaretten uit de automaat in de hal. Dankzij de sigaretten die ik thuis weleens had gestolen, wist ik dat je bij het opsteken niet volledig moest inhaleren. Maar terwijl ik wegdook in de natte bosjes achter het parkeerterrein, begonnen mijn ogen te tranen en kreeg ik een hoestbui, een boze kenau die het op mijn hart voorzien had. Ik voelde me vooral bedrogen. Ik had het idee een trekje in meneer Griersons karakter te hebben bespeurd dat hem in staat stelde me voor te liegen, recht in mijn gezicht, en mijn handeling in de auto te negeren, door zich beter voor te doen dan hij was. Een doodgewone leraar. Ik dacht aan meneer Grierson die zijn jas dichtritste en zijn brede, warme hals onder zijn kraag liet verdwijnen. Ik dacht aan de scherpe geur die ik rook toen ik dichterbij kwam, alsof zijn zweet door zijn kleding heen was gedrongen en aan de koude winterlucht was gedroogd. Dat schoot

allemaal door mijn hoofd, met als gevolg dat ik uiteindelijk een onbehaaglijk gevoel van medelijden voor hem kreeg. Het leek me onrechtvaardig dat mensen niet konden veranderen als ze er maar voldoende moeite voor deden, ze er hard voor werkten en het steeds weer tegen zichzelf herhaalden.

Op mijn zesde of zevende zette mijn moeder me eens in mijn ondergoed in de badkuip. Hoogzomer, halverwege de ochtend. Een baan licht viel op haar gezicht. Ze goot uit een maatbeker druppels water op mijn voorhoofd. ‘Ik zou willen dat ik in die shit geloofde,’ vertelde ze me.

‘Wat zou er nu moeten gebeuren?’ Ik huiverde.

‘Goeie vraag,’ zei ze. ‘Je bent een kom verse rijst, schatje. Ik ga met jou helemaal opnieuw beginnen.’

De avond dat meneer Grierson me thuis afzette, wilde ik helemaal niet naar huis. Ik bedacht me – tot mijn genoegen, bij het slikken voelde ik een ketting vol haken in mijn keel – hoe het dunne ijs op het meer zou breken en ik gewoon de diepte in zou glijden. Het zou lang duren voordat mijn ouders zich zorgen zouden gaan maken, misschien pas de volgende ochtend. Mijn moeder viel elke avond tijdens het naaien van quilts voor gevangenen in slaap. Mijn vader sprokkelde ’s avonds hout op het terrein rond het te koop staande huis aan de overkant van het meer. Ik heb zelfs nooit zeker geweten of ze werkelijk mijn ouders waren, of dat ze gewoon waren achterbleven toen iedereen weer terugkeerde naar school of hun baan in de Twin Cities. Ik zag ze eerder als stiefbroer en -zus dan als mijn ouders, hoewel ze me zonder uitzondering goed behandelden – wat in zekere zin het ergste was van alles. Erger dan ontbijtgranen te moeten kopen met dubbeltjes en kwartjes, erger dan het moeten aannemen van kliekjes van de burens, erger dan uitgescholden worden voor ‘commie’ of ‘freak’. Toen ik tien was, hing mijn vader een schommel op aan een enorme waroeboom; mijn moeder knipte de klitten uit mijn haar. Hoe dan ook, op de avond dat meneer Grierson me thuisbracht, bleef ik maar hardnekkig denken, in afwachting

van het moment dat mijn lichaam door het ijs zou zakken: daar gaat je rijst, mam. Daar gaat de hele kom.

Nadat ik een blauwe maandag had gestudeerd en vervolgens enige tijd in de Cities als uitzendkracht werkte, stuitte ik online op een database waarin je de naam van een willekeurige zedendelinquent kon invoeren om te zien waar in het land diegene uithing. Als ze zich van stad naar stad verplaatsen, of van Arkansas naar Montana, kun je dat via een klein rood spoor op een kaart zien; je ziet ze zoeken naar een krottig appartement; je ziet ze de gevangenis in en weer uit gaan. Je ziet hun pogingen een nieuwe naam aan te nemen, wat veel weerstand oproept en een tirade van woedende reacties genereert die zich bij elke poging als een olievlek online verspreidt. Je kunt de morele verontwaardiging lezen. Je ziet hoe ze het opnieuw proberen. Je kunt ze volgen tot in de moerassen van Zuid-Florida, waar ze tussen de mangroves een bescheiden winkeltje met afgedankt antiek beginnen, of iets anders, troep in elk geval. Verroeste lantaarns en opgezette eenden, imitatie-haaiantanden, oorbellen van nepgoud. Je ziet alles wat ze in de aanbieding hebben omdat mensen voortdurend hun posts blijven updaten en allerlei details vermelden. Er zijn zoveel mensen die kijken. Mensen plaatsen voortdurend updates. ‘Moet ik een kaart kopen bij een veroordeelde zedendelinquent?’ schrijven ze dan, een ethisch gezien discutabele vraag. ‘Heb ik niet het recht hem te vertellen dat ik hem en zijn afgeprijsde Ansichtkaarten liever niet in onze buurt wil hebben?’ schrijven ze, ‘Mag ik hem dat soms niet recht in zijn kutsmoel zeggen?’ schrijven ze, ‘Wie denkt hij wel dat hij is?’

2

Stapels papier die onder je neus door schoven. Meer was de middelbare school niet. Ze kwamen langs de ene kant van het gangpad, en gingen via de andere kant weer terug naar de overkant van het lokaal. De begaafde en getalenteerde leerlingen – inmiddels verenigd in het Latijn- dan wel debatteerclubje – likten aan hun vingers voordat ze hun exemplaar eraf pakten. Ze togen altijd aan het werk als een zwemploeg die gaat trainen, ademend door de zijkant van hun mond, op hun potloden kauwend. De ijshockeyers moesten worden wakker geschud als de stapel hen had bereikt, en dit diende met de grootste omzichtigheid te gebeuren – anders zou het districtskampioenschap weleens aan onze neus voorbij kunnen gaan. Opnieuw. Ze schoten lang genoeg wakker om een velletje eraf te pakken en de stapel door te geven, lang genoeg om geopende zakken chips in hun monden te legen, het zout van hun lippen te vegen, om zich vervolgens weer te verliezen in hun dromen over roem. Waar zouden ijshockeyers anders over dromen? We leefden in hun wereld. Dat ontdekte ik op mijn vijftiende. Ze droomden hem tot hun werkelijkheid. Bij sommige leraren mochten ze een blanco vel inleveren, hun namen werden tijdens sporttoernooien gescandeerd door cheerleaders, ze hadden Zamboni's waarmee ze de wereld onvermoeibaar en zo ver het oog reikte konden veranderen in perfecte spiegels van bevroren water. We hadden dat jaar onze intrek genomen in een nieuw gebouw, zaten in een groter lokaal met muren van lichte baksteen, maar buiten was het nog altijd zoals het in onze jongste jeugd al was geweest. De winter keerde als een boemerang terug.

Buiten: een meter sneeuw, verpakt in een doorschijnende korst.

Binnen: Europese geschiedenis, Amerikaanse staatsinrichting, trigonometrie, Engels.

De laatste les was biologie. Dat werd gegeven door onze voormalige gymnastiekjuf uit groep acht, Liz Lundgren, die in haar Polartec-parka en sneeuwlaarzen met camouflageprint op haar oude dag de overstap van de openbare middelbare school naar de onze had gemaakt. Mevrouw Lundgren had een tic. Zodra ze geïrriteerd of opgewonden raakte, begon ze stante pede te fluisteren. Ze dacht dat we op die manier beter zouden luisteren; ze dacht dat we op die manier in de ban zouden raken van protisten en schimmels; ze dacht dat als we niet elk woord dat ze uitsprak konden verstaan, we beter ons best zouden doen het proces van meiose te doorgronden. ‘De sporen... bij afwezigheid van water of warmte... gedijen in grote hoeveelheden,’ mompelde ze, alsof je een of ander vaag gerucht te horen kreeg dat voor ons geen enkele relevantie meer had omdat het al tig keer was doorverteld.

Tijdens die les kon je altijd de klok horen tikken. Vanuit elk raam kon je de sneeuw weggeblazen zien worden, die je de volgende dag in huizenhoge hopen weer terugvond. Op een dag, we naderden het einde van de evolutie, velde een late storm een enorme tak van een populier, die in een *woesj* van ijs op de grond viel. Ik zag door het raam de tak op de grond vallen, rakelings langs een auto die van het parkeerterrein van de supermarkt aan de overkant van de school kwam. Mevrouw Lundgren schreef in schuin, krassend handschrift de voor- en nadelen van natuurlijke selectie op het bord. Toen ik me vooroverboog naar het raam, besloeg het. Ik leunde weer achterover. Iemand in een heel ruime parka met capuchon stapte uit de blauwe auto, sleepte de tak van de weg, stapte weer in. Toen reed de Honda er met een wijde boog omheen, onderweg een paar takjes vermorzeland.

Een paar minuten later brak de zon door: sprakeloos keken we naar de stralen. Het kwam niettemin niet als een verrassing dat de school als gevolg van de koude wind een halfuur eerder uitging. In stevige looppas legde ik de afstand van de bushalte naar huis af. Mijn voeten knerpten op het ondergesneeuwde pad, ik

voelde de windvlagen vanaf het meer, hoorde de dennen boven me kreunen en kraken. Toen ik halverwege de heuvel was, begon ik mijn longen te voelen. Mijn gezicht veranderde in iets anders dan gezicht, werd uitgewist. Toen ik eindelijk boven stond en ik vaart minderde om ijs van mijn neus te vegen, draaide ik me om en zag aan de overkant van het meer een wolkje uitlaatgas. Ik moest in al dat wit mijn ogen bijna dichtknijpen om iets te kunnen zien.

Het was de blauwe Honda-hatchback uit het dorp. Een stel was bezig de auto uit te laden.

Het meer was op dit punt heel smal, de overkant lag op hooguit driehonderd meter afstand. Ik bleef een paar minuten naar hen kijken, ondertussen mijn vingers warm houdend, ze knedend als stugge ballen.

Ik had het stel een keer eerder gezien, in augustus. Ze waren poolshoogte komen nemen bij de werkzaamheden aan hun huis aan het meer, dat door een groep studenten uit Duluth werd gebouwd. De ploeg was de zomer bezig geweest met het bouwrijp maken van de kavel met graafmachines, het plaatsen van multiplex muren, het leggen van pannen op het gewelfde dak. Eenmaal voltooid, leek het huis op niets wat ik ooit eerder in Loose River had gezien. Het was bedekt met gekloofde balken en had enorme driehoekige ramen, met aan de voet een grote lichtgetinte steiger die boven het meer uittorende als de boeg van een schip. De vader had ligstoelen en twee tamme katten uit de hatchback gehaald: een dikke zwarte, en een witte die hij pontificaal op zijn arm droeg. Ik had ze eind augustus eens op hun nieuwe steiger gezien, van top tot teen in handdoeken gewikkeld. Vader, moeder, klein kind. De handdoek van het kind sleepte over de houten planken, en de moeder en de vader waren tegelijk neergeknield om hem te herschikken. Het waren net hulpjes die driftig om een heel jonge bruid heen dartelden om de jurk te fatsoeneren. Ze leken iets heel liefs tegen het kind te zeggen, wiens hoge, angstige stem over het water schalde. Dat was de laatste keer dat ik ze had gezien.

Maar op die winterse dag waren ze dus teruggekomen. Ik zag

de vader 's avonds met een roze bezem de sneeuw op zijn steiger te lijf gaan. Rook kringelde uit de schoorsteen. De volgende middag waagden moeder en kind zich naar buiten, schuifelend in hun laarzen en sneeuwpakken. De jongen stapte onvast op de verse sneeuwkorst, het kostte hem een paar passen voordat hij erdoorheen gezakt was. Toen zijn moeder hem onder de oksels pakte en optilde, bleven zijn laarzen in de sneeuw steken. Ik zag hoe de moeder het arme jong hulpeloos omhooghield, twijfelde of ze hem moest neerzetten of hem zo moest blijven vasthouden, op zijn sokken boven een universum van sneeuw bungelend.

Ik dacht smalend: wat hadden ze verdomme dan verwacht? Maar ik had ook met ze te doen. Er was op het meer vrijwel niets wat bewoog dan wel ademhaalde. Het was de strengste periode van de winter, alles in de wijde omtrek was wit, geen oord voor kleine kinderen en stadsmensen. Onder de meter dikke ijslaag onder mijn voeten dreven de Amerikaanse snoekbaarzen. Ze deden geen moeite te zwemmen, of zich op enige manier in te spannen. Ze dreven, wachtten met een nauwelijks kloppend hart samen met het wrakhout op het einde van de winter.

We waren voorbereid op nog minstens een maand winterse omstandigheden. Elke avond vulde ik de kachel in de hut bij voordat ik de ladder naar mijn vliering beklom, en elke ochtend schraapte ik met mijn koude vingers de sintels bij elkaar en bracht met wat houtsnippers het vuur weer tot leven. Er lag ruim vijf kubieke meter hout tegen de hut, dat ik zeer zorgvuldig had gestapeld. We propten extra lappen in de kieren van het kozijn om de warmte binnen te houden, lieten grote pannen op het vuur staan om 's ochtends snel smeltwater te hebben. Mijn vader had om te vissen een nieuw gat in het ijs geboord, dat bijna een halve meter dik was.

Maar plots schoot halverwege maart de temperatuur omhoog naar een graad of tien, en wonderbaarlijk genoeg hield het zachte weer aan. Binnen een paar weken restte van de sneeuwmassa op de zuidelijke helling niets meer dan wat geërodeerde stalagmieën. Op het ijs verscheen een vochtig vlies, en laat in de middag

kon je het hele meer horen zingen en kraken. Er kwamen scheuren in het ijs. Het was warm genoeg om met blote handen hout van de stapel te halen, om de knipsluitingen van de hondenketting met enkel de warmte van je vingers te laten ontdooien. Het gezin aan de overzijde van het meer was bezig een telescoop op hun veranda te installeren – als een lange speer de hemel in priemend. Onder aan het statief stond een krukje, waar het kind 's avonds geregeld op klom, het vizier waar hij doorheen keek met zijn twee in wanten gestoken handen afschermend. Hij had een sjaal met zuurstok-motief om en droeg een rode muts met een bolletje eraan. De bol werd door elke opstekende windvlaag opgepikt en als een dobber in de lucht gehouden.

Af en toe verscheen de moeder, skimuts op het hoofd, en verstellde iets aan het statief en kantelde de telescoop om zelf een kijkje te kunnen nemen. Ze legde een gehandschoende hand op het hoofd van de jongen. Toen zag ik ze in de laatste avondschemering naar binnen gaan. Ik keek hoe ze de sjaals van hun halzen knoopten. Ik zag ze de poezen aaien, hun handen wassen, de waterkoker vullen. Voor hun gigantische driehoekige ramen hingen zo te zien geen gordijnen. Ik zag ze eten alsof ze alleen voor mij een toneelstukje opvoerden. Ik zat met mijn vaders Bushnell-verrekijker op het dak van onze schuur, verstellde de plakkerige wieltjes, warmde mijn handen aan mijn nek. Het kind zat op zijn knieën in zijn gecapitonnerde stoel heen en weer te wiegen. De moeder zat amper stil. Ze liep heen en weer naar het aanrecht, ze sneed etenswaren op het bord van de jongen. Ze legde al het groens in een wigvorm, maakte gele driehoeken, cirkels van iets bruins. Ze blies op zijn soep. Ze grijnsde als hij grijnsde. Ik kon vanaf hier haar witte tanden zien. De vader leek te zijn verdwenen. Waar was hij gebleven?

In het vroege voorjaar verschenen er meer ijspegels. Er lekte blauwzwart water van het schooldak. Het gedruppel begeleidde het voortschrijden van de middagen; eerst synchroon met het tikken van de klok, daarna met de snelheid van mijn hartslag, die ik kon voelen als ik mijn vinger tegen mijn sleutelbeen druk-

te. Ik deed het op school zoals gewoonlijk niet best, en terwijl de ijshockeyers ons terug naar de decembermaand droomden, en de debatleerlingen de wederkerige identiteiten uit het hoofd leerden, zag ik hoe Lily Holburns vriendinnen zich – een voor een – van haar afkeerden. Ze was in het groepje van vier altijd de nummer twee geweest, maar sinds de winter was ingevallen, was ze nummer vijf geworden. Een oorzaak hiervoor was moeilijk aan te wijzen. Het was lastig te zeggen wanneer precies de roddels over haar en meneer Grierson voor het eerst de kop op hadden gestoken. Maar in maart was er een zekere ruimte om haar heen ontstaan – als in een bos na een brand – en leek haar zwijgen niet meer voornamelijk stom. Het werd ongemakkelijk. ‘Slet’ noemden haar voormalige vriendinnen haar, stillietjes, achter haar rug. Zo hadden ze haar ook na school weleens genoemd, maar dan recht in haar gezicht, bij wijze van grap. Vanwege haar gescheurde spijkerbroeken, haar goedkope, strakke truien. Nu waren ze poeslief zodra ze zich gedwongen zagen haar bestaan te erkennen. Ze lachten niet als ze in de les verscheen zonder pen, katten haar niet af als ze haar lunch vergeten was. Ze leenden haar geld als ze daarom vroeg. Ze gaven haar wc-papier onder de deur van het wc-hokje door als het bij haar op was, en fluisterden ‘Heb je meer nodig? Is dat genoeg?’

In de gang echter liepen ze haar straal voorbij.

Ik had een nieuwtje voor haar. Ik schreef het op een papiertje, dat ik op een middag aan haar doorgaf toen de stapel werkmappen door ons gangpad kwam: ‘Het kan me niet schelen wat ze zeggen over jou en meneer G.’ Niet dat ik een sterke behoefte voelde haar te verdedigen – we waren geen vriendinnen, hadden nooit samen in dezelfde ruimte gezeten – maar ik wilde weten waarom haar naam op een of andere manier aan die van meneer Grierson gekoppeld was. Maar Lily heeft me nooit iets teruggeschreven. Ze draaide zich zelfs niet om om me aan te kijken, maar bleef gewoon voorovergebogen in haar stoel doen alsof ze iets van worteltrekken begreep.

Des te verbaasder was ik toen ze me een keer bij het uitgaan van de school bij de achterdeur opwachtte. Ze droeg een ingewikkeld

geknoopte sjaal, een rode, en een vreemd spijkerjack dat vanaf de knie helemaal tot boven was dichtgeknoopt, als de oliejas van een matroos. Ze overviel me. Zo nonchalant mogelijk haalde ik een sigaret tevoorschijn en stak hem aan – maar toen ik hem haar aanbood, schudde ze haar hoofd en tuurde de glinsterende, glimmende, smeltende wereld in.

‘Wat een toestand,’ zei ik, om de stilte te doorbreken.

Toen ze haar schouders ophaalde – heel erg Lilyachtig, heel lief – voelde ik een steek van verontwaardiging.

Ik kon haar lange blanke hals door de rode stof heen zien. Het deed me goed van dichtbij te zien hoe haveloos haar jasje was, ze sleepte een losse draad van een boord door de modder achter zich aan. Hoeveel ze ook meegemaakt mocht hebben, op mij heeft Lily altijd een onverklaarbaar onschuldige indruk gemaakt. En nu leek ze onverklaarbaar superieur, leek langs iedereen heen te zweven. Je hoefde maar ‘meneer Grierson’ te zeggen of daar ging ze. Omhoog als een ballon.

Ik waagde de gok. Ik fluisterde: ‘Wat heeft hij met je gedaan?’

Ze haalde opnieuw haar schouders op, haar ogen wijd open-gesperd.

‘Waar?’

‘Waar?’ Ze leek ontdaan.

Ik ging een stap dichterbij haar staan. ‘Ik wist dat er iets speelde. Ik had je kunnen waarschuwen.’ Ze keek me niet aan, en ik zag haar oor onder het met speldjes in toom gehouden haar. Dat oor was knalrood van de kou – het glom en vertoonde een opvallende gelijkenis met een lip. Ik kreeg een nieuwe ingeving. ‘Jij hebt die verhalen verzonnen.’

Hoewel ze niets terugzei, wist ik instinctief dat ik de spijker op zijn kop had geslagen.

‘Over jou en hem.’ Ik slikte.

‘Yep.’

We hadden evengoed gewoon naast elkaar op de stoep kunnen staan wachten tot het verkeer zou wijken en we ieder ons weegs konden gaan. Wellicht waren we elkaar aan het negeren: ik met mijn sigaret, zij met een geopend blikje cola, dat ze behoedzaam

uit haar jaszak had gevestigd. Toch voelde ik me op dat moment heel nauw met haar verbonden, en leken woorden me verder overbodig. De stilte die tussen ons in hing, vulde zich met mogelijkheden. We hoorden onzichtbare stromen kabbelen, riviertjes die de loop van straten en stoepen volgden. We hoorden de zoutkristallen door de autobanden vernalen worden. Toen goot Lily haar colablikje leeg in de sneeuw, en schoot het me te binnen dat ze haar woorden zomaar had uitgesproken. Het daagde me dat ze me het alleen maar had verteld omdat ze niemand anders had om mee te praten. Het was alsof je een geheim in een sneeuwbed liet vallen.

Mijn lippen vouwden zich ongemakkelijk om het sigarettenfilter. 'Het waait wel weer over, dat weet je toch. Laat ze maar kletsen.'

Voor de derde keer haalde ze haar schouders op. 'Denk je? Ik denk het niet.' Met de hak van haar laars vermorzelde ze een klont ijs, herschikte haar sjaal tot ze er beeldschoon uitzag, een lange gebogen arm die geometrische patronen in de lucht uitsnijdt.

Ze klonk zo tevreden, zelfvoldaan bijna.

De dag daarop volgde ik haar. Na mijn boterham met pindakaas te hebben opgegeten in het achterste wc-hokje, stapte ik naar buiten en zag ik Lily het kantoor van de mentor binnenglippen. Haar achterhoofd, de blauwe bult van haar rugtas. Ze kwam die middag niet opdagen bij Engels, maar na afloop zag ik haar bij het fonteintje vooroverbuigen om te drinken, waarbij ze haar donkere haar met haar hand omhooghield. Ik volgde haar de trap op. Op de overloop zag ik haar ogen afdwalen naar het raam op de tweede verdieping, vanwaar je een paar paarszwarte kraaien afval uit de schoolcontainer kon zien pikken. Ze hield even in om dat beter te kunnen bekijken. Ik kon haar oogwit zien toen ze haar hoofd omdraaide. En bij het schellen van de laatste bel bleef ik haar nastaren tot ze de door tl-balken verlichte gang, die om haar heen steeds lichter werd, helemaal was uitgelopen.

Lily leek ogenschijnlijk niets veranderd. Ze droeg nog altijd opzichtige, bonte kleding: nauwsluitende truien met gerafelde

boorden met daaronder een fletse, gescheurde spijkerbroek. Haar decolleté was nog altijd te diep. Ze liep nog altijd te veel op haar tenen, als een grondvogel. Lily is altijd al iedereen's lieveling geweest. Haar enige, vurige wens was het iedereen naar de zin te maken. Nu wendden de mensen zich van haar af als ze voorbijkwam, weigerden ze haar aan te kijken. Zelfs Lars Solvin, al sinds groep zes haar vriendje, werd vuurrood onder zijn blonde baard als hij haar de gang in zag komen. Hij was een meter tachtig, en een pinchhitter in het ijshockeyteam. Maar hij had een inventieve manier gevonden om zichzelf klein te maken, door achter een naburig kluisje te schuilen en zogenaamd op zijn sporthorloge te kijken. Zijn maten gingen om hem heen staan als ze voorbijkwam, hielden een hand aan hun klep en hesen hun spijkerbroeken op. Ze sloegen allemaal hun ogen neer – ver, ver uit de buurt van Lily's decolleté – maar de ongelukkige die het dichtst bij de deur van het klaslokaal stond, voelde zich toch verplicht die voor haar open te doen.

'Dank je,' zei ze, zonder te glimlachen maar tegelijk ook niet niet-glimlachend.

Ik volgde haar naar biologie, liet mezelf binnen.

Ik had jarenlang bij haar in de buurt gezeten: Furston stond op de leerlingenlijst niet ver van Holburn. Jarenlang had ik het vage gevoel gehad haar te moeten beschermen, maar had ik een even ondefinieerbare hekel aan Lily gehad, die drie meren noordelijker in een stacaravan woonde, bij iedereen geliefd was, wier vader elke zaterdag ergens op Gooseneck Highway instortte en moest worden opgelapt voor de kerkdienst. Nu schoof ik mijn stoel ietsje dichters naar de hare toe. Ik keek hoe de groene draadjes op de trui van haar mouw trilden toen ze haar notatieblok openklapte. Het viel me op dat ze geen aantekeningen maakte over de korte en verwaarloosbare levens van protozoa. Ze was niet bezig met een schets die de essentiële rol van bacteriën als de mestopruimers van de voedselketen moest voorstellen. Ze tekende met haar pen trage, slingerende spiralen en vulde de aaneengesloten kringen met honderden smileys.